

УДК 336.77

ВОЛОСОВИЧ Світлана, д. е. н., професор кафедри фінансів КНТЕУ
КРИВОШЕЄВА Вікторія, аспірант кафедри фінансів КНТЕУ

ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ

Проаналізовано сутність кредитних послуг. Досліджено співвідношення між кредитною послугою, кредитним продуктом, кредитною операцією. Виявлено специфіку кредитних послуг фізичним особам. Запропоновано класифікацію кредитних послуг фізичним особам.

Ключові слова: кредитна послуга, кредитний продукт, кредитна операція, компоненти кредитних послуг фізичним особам, прямі кредитні послуги, супутні послуги.

Волосович С., Кривошеева В. Экономическая природа кредитных услуг. Проанализирована сущность кредитных услуг. Исследовано соотношение между кредитной услугой, кредитным продуктом, кредитной операцией. Выявлена специфика кредитных услуг физическим лицам. Предложена классификация кредитных услуг физическим лицам.

Ключевые слова: кредитная услуга, кредитный продукт, кредитная операция, компоненты кредитных услуг физическим лицам, прямые кредитные услуги, сопутствующие услуги.

Постановка проблеми. Сучасним економічним системам притаманний бурхливий розвиток сфери послуг. Нині близько 70 % економічної активності у світі пов'язана із сектором послуг, в якому працює половина від загальної кількості зайнятих. При цьому частка послуг у світовій торгівлі становить 20 %, і, за деякими прогнозами, до 2020 р. досягне 50 % [1]. Важливою складовою сфери послуг є кредитні послуги (КП), обсяги споживання яких збільшуються під впливом постійного зростання та трансформації потреб людини через зміни умов виробництва споживчих благ, поглядів людей на споживання, соціального стану, доходів. Це обумовлює необхідність подальшого дослідження сутності кредитних послуг, що надаються фізичним особам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим аспектам здійснення КП присвячено праці таких вчених, як Л. М. Горбач, О. Б. Каун, С. А. Гур'янов, О. І. Лаврушин, І. Д. Мамонова, Н. І. Валенцева, Ю. С. Масленченков, І. М. Подложенов [2–6]. Проте з'ясування економічної сутності кредитних послуг та їх специфіки для фізичних осіб залишається поза увагою.

Метою статті є дослідження економічної природи кредитних послуг та їх особливостей для фізичних осіб. На основі зазначеної мети у статті поставлено такі завдання: з'ясувати сутність КП; охарактеризувати складові кредитної послуги фізичній особі та їх специфіку; запропонувати класифікацію КП.

Об'єктом дослідження є кредитні послуги, які надаються фізичним особам.

Матеріали та методи. Дослідження проведено із застосуванням методів теоретичного узагальнення, системного аналізу, індукції.

Результати дослідження. Вперше поняття "послуга" застосовано в 1803 р. французьким економістом Ж.-Б. Сеєм у праці "Трактат про політичну економію" [7, с. 129]. Лише у ХХ ст. внаслідок інтенсивного розвитку цієї сфери вчені активізували дослідження змісту, ознак, характерних рис послуг.

Виникнення кредитних послуг обумовлено прагненням людини прискорити задоволення своїх перспективних потреб. Важливими чинниками, що вплинули на розвиток КП, стали також лібералізація фінансових потоків, впровадження в кредитну практику технологічних змін, нових кредитних інструментів. При цьому функціонування національної економіки і прискорення темпів економічного зростання певним чином обумовлюються станом і розвитком індустрії КП, оскільки їх споживання пов'язано зі всіма стадіями суспільного відтворення залежно від мети споживання позичених коштів. Водночас розвиток вітчизняного ринку кредитних послуг посилюється тим, що в Україні у структурі витрат домогосподарств спостерігається значна частка витрат на споживання товарів і послуг (82 %), тоді як у розвинених країнах вона, як правило, не перевищує 25–30 % [8, с. 74].

Сутність КП багато в чому визначається дефініцією "послуга", що певною мірою розкривається у міжнародних та вітчизняних нормативно-правових актах (*табл. 1*).

У цілому положення вітчизняного законодавства відповідають вимогам міжнародного.

Серед послуг, які розрізняє Світова організація торгівлі у Генеральній угоді про торгівлю послугами (ГАТС), є фінансові. Проте немає чіткого виокремлення КП. Натомість у складі банківських та інших фінансових послуг є такі, що прямо чи опосередковано можна віднести до кредитних, зокрема послуги з:

- видачі позик усіх видів, у тому числі споживчих, позик під заставу, факторингу та фінансування комерційних операцій;
- фінансового лізингу;
- платежів та грошових переказів, що пов'язані з кредитуванням;
- надання гарантій та зобов'язання;
- консультативні, посередницькі та інші допоміжні фінансові послуги з усіх зазначених видів діяльності, включаючи відомості про позичальників та аналіз, дослідження та рекомендації з кредитних питань.

Дефініція "послуга" у нормативно-правових актах

Зміст	Предмет	Суб'єкти	Мета	Момент завершення виробництва послуги
Операція з торгівлі [9]	Послуга як вид товару	Постачальник (фізична або юридична особа) і споживач	Не визначено	Не визначено
Зміна у становищі суб'єкта внаслідок дій на основі взаємної угоди [10]	Не визначено	Інституційні одиниці	Не визначено	Не визначено
Діяльність [11]	Матеріальне чи нематеріальне благо	Виконавець і споживач	Задоволення особистих потреб споживача	Не визначено
Економічна діяльність [12]	Результат економічної діяльності, продаж якого поєднується з виробництвом	Надавач послуг і споживач	Не визначено	Збігається з моментом надання її споживачеві

Водночас Міжнародний валютний фонд вирізняє послуги у сфері фінансової діяльності. За стандартами розподілу послуг ОЕСР і ЮНКТАД виокремлюють виробничі, розподільчі, професійні, споживчі (масові) та громадські послуги [13, с. 127]. Кредитні, як і решта фінансових послуг, належать до професійних послуг.

В Україні згідно із Класифікацією індивідуального споживання за цілями КП ані окремо, ані у складі фінансових послуг не вирізняється [14, с. 42–43]. Відповідно до Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" від 12.07.2001 № 2664-III [15] до складу фінансових послуг входять такі кредитні послуги, як:

- надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту;
- фінансовий лізинг;
- надання гарантій та поручительств.

Це дещо повторює положення Генеральної угоди про торгівлю послугами.

Як різновид послуг КП фізичним особам мають певні особливості, що визначаються їх компонентами. Аналіз наукової літератури свідчить, що послуга має такі складові, як: потреба у ній; мета її отримання; мотив діяльності (предмет, на який вона націлена); власне

процес діяльності; засоби досягнення мети; результат діяльності. Такі ж компоненти має й кредитна послуга, хоча й з певними особливостями, зазначеними у *табл. 2*.

Таблиця 2

Характеристика складових кредитної послуги фізичній особі *

Складові кредитної послуги	Зміст
Мета	Формування фінансових ресурсів, необхідних для задоволення потреб домогосподарства у товарах та інших видах послуг
Мотив діяльності (предмет потреби)	Потреба формується під впливом схильності до споживання та ризику індивіда
Процес діяльності	Сукупність практичних дій фізичних осіб щодо реалізації своїх потреб
Засоби досягнення мети	Сукупність фінансових установ, що створюють кредитні продукти та реалізують їх фізичним особам
Результат діяльності	Отримання у тимчасове розпорядження грошових коштів

* Розроблено за [16, с. 445, 461–464] та даними самостійних досліджень

Мета кредитної послуги має дуалістичний характер. З одного боку, мета кредитної послуги, як правило, визначається відповідно до потреб домогосподарства, під яким розуміють сукупність осіб, які спільно проживають в одному житловому приміщенні або його частині, забезпечують себе всім необхідним для життя, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують і витрачають кошти. Згідно із ст. 1 Закону України "Про Всеукраїнський перепис населення" особи, що входять до складу домогосподарства, можуть перебувати в родинних стосунках; в стосунках свояцтва; не перебувати у жодних із цих стосунків; бути і в тих, і в інших стосунках. Домогосподарство може складатися з однієї особи [17]. З іншого боку, отримати кредитну послугу може лише фізична особа – член домогосподарства, що буде виступати стороною кредитного договору.

Необхідність у залучених фінансових ресурсах обумовлюється обсягами та структурою споживання домогосподарства. На відміну від кредитних послуг, що надаються юридичним особам, їх використання здійснюється, виходячи не з господарських, а з соціальних чи психологічних інтересів домогосподарств. Інколи потреба у кредитній послугі може формуватися під впливом домінування фінансових інтересів окремих членів домогосподарства. Часто саме ця фізична особа укладає кредитний договір з продавцем послуги. При цьому потреби у кредитних послугах виникають під впливом коротко- та довгострокових мотивів. До короткострокових мотивів слід віднести необхідність придбання одягу, святкування певних подій, відпочинок,

лікування тощо. Серед довгострокових мотивів можна виокремити будівництво або придбання житла, транспортних засобів, отримання освіти та ін. Тобто ці мотиви є специфічними порівняно із мотивами господарюючих суб'єктів.

В економічній літературі та у рекламі кредитних установ використовуються поняття "кредитний продукт", "кредитна послуга" та "кредитна операція". Введено Ю. С. Масленченковим у науковий обіг поняття "банківська тріада" [5] можна застосувати у контексті кредитних послуг у вигляді "кредитної тріади", у межах якої відсутнє однозначне визначення її складових та співвідношення між ними. Існують різні підходи до розв'язання цієї проблеми. Дослідження у цьому напрямі повинні ґрунтуватися на певних відмінностях між продуктом та послугою. Основними серед них є такі [18, с. 242]:

- під *продуктом*, як правило, розуміють річ, а під *послугою* – діяльність чи процес;
- перший є відчутним, а останній – невідчутним;
- виробництво і споживання *продукту*, як правило, не збігаються в часі та просторі, на відміну від *послуги*;
- перед споживанням якість *продукту* є визначеною, у той час як якість *послуги* визначається у процесі споживання;
- покупці, як правило, не беруть участь у виробництві *продукту*, а у виробництві *послуги* – беруть за допомогою інтерактивного процесу;
- *продукт* можливо перепродати, а *послугу* – ні.

У сучасній науковій літературі до визначення кредитної послуги та її співвідношення з кредитним продуктом і кредитною операцією існує два підходи. У межах першого кредитна послуга та кредит певною мірою ототожнюються. Так, Л. М. Горбач та О. Б. Каун під кредитними послугами розуміють послуги, пов'язані з наданням позичальникам грошових коштів за умов їх поверненості, платності і строковості [2, с. 139]. Кредитні послуги С. А. Гур'янов тлумачить як відносини між банком та клієнтом з надання визначених грошових сум на основі принципів строковості, зворотності та платності [3]. У цих трактуваннях кредитна послуга, з одного боку, перекликається з визначенням кредиту, з іншого, – автори не враховують те, що принцип зворотності, що застосовується у розумінні кредитної послуги, вступає у протиріччя з її ознакою безповоротності.

Другий підхід ототожнює кредитну послугу з операцією [4, с. 286–764; 6, с. 470]. У його складі виокремлюються два напрями щодо розуміння співвідношення кредитного продукту, кредитної послуги та кредитної операції. О. І. Лаврушин підкреслює, що послуга – це сукупність дій, процес створення кредитного продукту, а операція – це конкретні дії зі створення кредитного продукту [4, с. 27]. Водночас надання кредитних послуг передують розробка та формування кредитного продукту. Взнявши за основу загальновідоме визна-

чення товару в економічній літературі як продукту праці, виробленого для обміну, можна стверджувати, що кредитна послуга є продуктом, виробленим персоналом кредитної установи для продажу.

За І. М. Подложеновим, кредитний продукт є матеріально оформленою кредитною послугою або операцією. Під кредитною послугою він розуміє сукупність обґрунтованих банківських операцій, спрямованих на задоволення конкретної типової потреби клієнта в кредитних ресурсах. При цьому підкреслюється, що кредитний продукт як конкретний вид кредиту [6, с. 470] є:

- сукупністю взаємодоповнюючих кредитних та банківських послуг, що задовольняють різноманітні інтереси та потреби клієнта в процесі кредитування та позиціонують себе на ринку подібних продуктів, створюються, виходячи із кредитної політики банку;
- підсистемою кредиту, що включає часові та якісні характеристики, які ґрунтуються на споживчих перевагах клієнта.

Ґрунтуючись на підході Ю. С. Масленченкова щодо "банківської тріади" [5], можна визначити, що кредитний продукт є конкретним способом, за допомогою якого фінансовий посередник має намір надавати свої послуги. Він включає регламентацію взаємодії його персоналу з клієнтами при їх обслуговуванні, документально-юридичне оформлення КП, правила виконання операції. Водночас кредитна операція являє собою впорядковану сукупність дій персоналу фінансового посередника із задоволення потреби клієнта в отриманні кредитної послуги, а КП є результатом виробничої діяльності співробітників фінансового посередника як процесу задоволення потреб клієнта у кредиті. Отже, кредитний продукт стає послугою в результаті його продажу споживачу. При цьому, щоб стати товаром на ринку кредитних послуг фізичним особам, він повинен мати дві властивості:

- споживчу вартість, тобто мати корисність для споживача-позичальника;
- мінову вартість, тобто мати здатність обмінюватись на гроші.

Кредитний продукт як результат людської діяльності щодо надання фінансовими установами конкретного виду кредиту, який задовольняє певні потреби фізичних осіб, слід вважати первинним відносно кредитної послуги. Кредитний продукт реалізується в кредитній послугі, яка виробляється для постійного продажу і стає товаром на ринку КП фізичним особам. З огляду на це, кредитний продукт слід вважати початковим етапом при створенні КП.

Кредитні послуги реалізують через здійснення кредитних і допоміжних операцій, які сукупно набувають споживчої вартості і задовольняють потреби споживача-позичальника, що є фізичною особою.

Таким чином, кредитні послуги – це діяльність фінансових посередників із здійснення кредитних операцій з фінансовими активами в інтересах споживача-позичальника.

Дослідження економічної літератури дало змогу систематизувати ознаки класифікації КП та запропонувати їх поділ за місцем надання кредитних послуг (табл. 3).

Таблиця 3

Класифікація кредитних послуг *

Ознака класифікації	Вид кредитної послуги
За змістом послуги	Прямі
	Супутні
За видом кредитної послуги	З іпотечного кредитування
	З кредитування поточних потреб споживача
	З автокредитування
	З обслуговування кредитних карток
За суб'єктом обслуговування	Фізичним особам
	Нефінансовим корпораціям
	Фінансовим корпораціям
	Сектору загального державного управління
За місцем надання	Ті, що надаються за місцезнаходженням фінансової установи
	Ті, що надаються за місцем реалізації товарів та інших послуг
	Ті, що надаються дистанційно
За продавцями	Банків
	Кредитних спілок
	Ломбардів
	Страхових компаній
	Фінансових компаній
За стандартизацією	Стандартизовані
	Індивідуалізовані
За цільовим спрямуванням коштів	Для отримання коштів на виробничі цілі
	Для отримання коштів на споживчі цілі

* Розроблено за [19] та на основі власних досліджень

У результаті надання прямих кредитних послуг споживач за певну плату отримує у тимчасове користування грошові кошти. Призначення супутніх послуг передбачає забезпечення дотримання законності та принципів кредитування. До їх складу можна включити оцінювальні, нотаріальні, страхові послуги, послуги колекторських компаній тощо.

Поділ КП за їх видом пов'язаний із напрямками використання коштів, отриманих позичальником за рахунок кредиту. Кредитні послуги можуть надаватися в офісі фінансового посередника, у торговельній організації, туристичній фірмі (при придбанні товарів чи відповідних послуг за попередньої домовленості між фінансовим посередником та іншою організацією) або дистанційно за допомогою банкоматів, Інтернету. Продавцями КП є певні фінансові установи, серед яких певну специфіку мають страхові компанії. Надавати кредитні послуги мають

право лише компанії зі страхування життя страхувальникам – фізичним особам, що уклали договори страхування життя, в межах викупної суми на момент видачі кредиту та під заставу викупної суми.

Фінансовий посередник, як правило, здійснює реалізацію стандартизованих КП. Водночас позичальник за певних умов може скористатися й індивідуалізованими послугами.

Висновки. Кредитна послуга як різновид фінансових послуг є економічним благом, що задовольняє потреби домогосподарства. Визначено, що кредитні послуги – це діяльність фінансових посередників із здійснення кредитних операцій з фінансовими активами в інтересах споживача-позичальника. Це відрізняється від існуючих підходів у науковій фаховій літературі, які деякою мірою ототожнюють кредитну послугу із кредитом або з кредитною операцією.

Тобто кредитні послуги є, з одного боку, наслідком взаємодії між її продавцем та споживачем, з іншого, – внутрішньої діяльності фінансового посередника, що створює кредитні продукти. Запропоновано класифікувати кредитні послуги на основі систематизації таких ознак, як зміст кредитної послуги, вид кредитної послуги, суб'єкт обслуговування, продавці кредитних послуг, їх стандартизація, а також доповнити їх критеріальною ознакою "місце надання кредитної послуги".

Виокремлення особливостей кредитних послуг фізичним особам та їх класифікація у подальшому сприятиме створенню та реалізації маркетингової стратегії фінансових посередників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Финансовые услуги в ГАТС [Электронный ресурс].* — Режим доступа : <http://www.pandia.ru/text/77/151/6736.php>.
2. *Горбач Л. М.* Рынок финансовых услуг : навч. посіб. / Л. М. Горбач, О. Б. Каун. — К. : Кондор, 2006. — 436 с.
3. *Гурьянов С. А.* Маркетинг банковских услуг / С. А. Гурьянов ; под ред. В. В. Томилова [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.marketing.spb.ru/read/ml/5/3.htm>.
4. *Банковское дело : учеб. пособие* / О. И. Лаврушин, И. Д. Мамонова, Н. И. Валенцева и др. ; под ред. О. И. Лаврушина. — 8-е изд. — М. : Кнорус, 1999. — 768 с.
5. *Масленченков Ю. С.* Методология формирования рациональных систем управления финансовой деятельностью российских коммерческих структур : автореф. дис. на соискание ученой степени д-ра экон. наук : 08.00.10 / Ю. С. Масленченков. — М., 2001. — 37 с.
6. *Подложёнов И. М.* Рынок инновационных кредитных продуктов в России: проблемы и перспективы / И. М. Подложёнов // Известия Пензен. гос. ун-та имени В. Г. Беллинского. Общественные науки. — 2012. — № 28. — С. 468–476.
7. *Сей Ж.-Б.* Трактат по политической экономии / Ж.-Б.Сей ; сост., вступ. ст., комментарий М. К. Бункина, А. М. Семенова. — М. : Дело, 2000. — 231 с.

8. Гнеушева В. О. Тенденції розподілу фінансових ресурсів у секторі домогосподарств у розвинених країнах світу та в Україні / В. О. Гнеушева // Держава і регіони. — 2013. — № 2 (71). — С. 71–76. — (Серія: Економіка та підприємництво).
9. Генеральна угода про торгівлю послугами [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=981_017.
10. *Liberalizing International Transactions in Services: A Handbook*. — Geneva : UNCTAD, World Bank, 1994. — 182 p.
11. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-ХІІ. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1023-12>.
12. Класифікація видів економічної діяльності (ДК 009:2010) [Електронний ресурс] : Наказ Держспоживстандарту України від 11.10.2010 № 457. — Режим доступу : <http://www.dkpr.gov.ua/info/842>.
13. Фомин В. И. Сущность и признаки классификации услуг / В. И. Фомин // Вестн. Самар. гос. ун-та. — 2013. — 4 (102). — С. 126–128.
14. Класифікація індивідуального споживання за цілями: Національна статистична класифікація. — К. : Держ. комітет статистики України, 2007. — 44 с.
15. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 № 2664-III [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
16. *Філософія* : навч. посіб. / І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко, І. В. Бойченко та ін. ; за ред. І. Ф. Надольного. — К. : Вікар, 1997. — 584 с.
17. Про Всеукраїнський перепис населення : Закон України від 19.10.2000 № 2058-III [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2058-14>.
18. Плакида С. І. Сутність поняття "послуга": теоретичні аспекти / С. І. Плакида // Інноваційна економіка. — 2013. — № 6. — С. 241–243. — Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/inek_2013_6_58.pdf.
19. Кувшинов А. М. Классификационные признаки и виды услуг в современной экономике // А. М. Кувшинов, Н. А. Цыбулевская [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://vestnik.uapa.ru/ru-ru/issue/2009/02/06>.

Стаття надійшла до редакції 17.12.2014.

Volosovych S., Kryvosheeva V. Economic nature of credit services.

Background. The rapid development of the service sector is inherent to modern economies. Credit services are an important component of the service sector, the consumption of which increases under the influence of the constant growth and the transformation of human needs because of the changes in production conditions of consumer goods, people's views on consumption, fashion, social status, income and technology improving. That is the reason of necessity for further researches of the essence of credit services.

The aim of the article is to study the specificity of credit services as their type.

Material and methods. The study was conducted using such basic methods as theoretical generalization, system analysis, induction.

Results. *The emergence of credit services is partly caused by human desire to accelerate the satisfaction of the perspective needs. The essence of credit service is largely determined by the definition of "service". Specific features of credit services to individuals are defined by their components. The analysis of scientific literature proves that credit service has the following components: the need for it, purpose of its receipt, motive of activity (the object on which it focuses), actual course of activity, means to achieve the goal, performance.*

Credit product as a result of human activity on providing by financial institutions of the particular type of credit that satisfies concrete needs of individuals, should be considered as primary in relation to credit service. Credit product is realized in a credit service, which is made for continuous sale and becomes a commodity on the market of credit services to individuals. Taking this into account, credit product should be considered as the initial step in the creation of credit services. At the same time the credit transaction is a set of ordered actions of the financial intermediary staff concerning customer's satisfaction in getting credit service and credit service is the result of industrial activity of financial intermediary's employees as the process of customer's credit satisfaction. Credit services are realized through the implementation of credit and support operations that collectively acquire consumer value and satisfy the needs of the consumer-borrower that is an individual.

Classification of credit services should be made by the following features: the content of credit service, the type of credit service, the subject of service, the place of service providing, their sellers, their standardization, the level of their availability.

Conclusion. *The conducted study enables to state that credit service is an economic weal that meets the needs of the household. It's a type of financial services. Credit service to individuals is an activity of financial intermediaries of credit transactions performance with financial assets in the interests of the consumer-borrower.*

Credit service to individuals is, on the one hand, the result of interaction between the seller and the consumer-individual, on the other hand it's an internal operation of the financial intermediary that creates credit products. Distinguishing special features of credit services to individuals and their classification will facilitate the creation and the implementation of marketing strategy of financial intermediaries in the future.

Keywords: credit service, credit product, credit operation, components of credit services to individuals, direct credit services, indirect credit services.

REFERENCES

1. *Finansovye uslugi v GATS [Elektronnij resurs]. — Rezhim dostupu : <http://www.pandia.ru/text/77/151/6736.php>.*
2. *Gorbach L. M. Rinok finansovih poslug : navch. posib. / L. M. Gorbach, O. B. Kaun. — K. : Kondor, 2006. — 436 s.*
3. *Gur'janov S. A. Marketing bankovskih uslug / S. A. Gur'janov ; pod red. V. V. Tomilova [Elektronnij resurs]. — Rezhim dostupu : http://www.marketing.spb.ru/read/ml_5/3.htm.*
4. *Bankovskoe delo : ucheb. posobie / O. I. Lavrushin, I. D. Mamonova, N. I. Valenceva i dr. ; pod red. O. I. Lavrushina. — 8-e izd. — M. : Knorus, 1999. — 768 s.*
5. *Maslencikov Ju. S. Metodologija formirovanija racional'nyh sistem upravlenija finansovoj dejatel'nost'ju rossijskih kommercheskih struktur : avtoref. dis. na soiskanie uchenoj stepeni d-ra jekon. nauk : 08.00.10 / Ju. S. Maslencikov. — M., 2001. — 37 s.*

6. *Podlozhjonov I. M.* Rynok innovacionnyh kreditnyh produktov v Rossii: problemy i perspektivy / I. M. Podlozhjonov // *Izvestija Penzen. gos. un-ta imeni V. G. Belinskogo. Obshestvennye nauki.* — 2012. — № 28. — S. 468–476.
7. *Sej Zh.-B.* Traktat po politicheskoj jekonomii / Zh.-B.Sej ; sost., vstup. st., komentarij M. K. Bunkina, A. M. Semenova. — M. : Delo, 2000. — 231 s.
8. *Gnjeusheva V. O.* Tendencii' rozpodilu finansovyh resursiv u sektori domogospodarstv u rozvynenyh kraj'nah svitu ta v Ukrai'ni / V. O. Gnjeusheva // *Derzhava i regiony.* — 2013. — № 2 (71). — С. 71–76. — (Serija: Ekonomika ta pidpryjemnyctvo).
9. *General'na ugoda pro torgivlju poslugamy* [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : [http:// zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=981_017](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=981_017).
10. *Liberalizing International Transactions in Services: A Handbook.* — Geneva : UNCTAD, World Bank, 1994. — 182 p.
11. Pro zahyst prav spozhyvachiv : Zakon Ukrai'ny vid 12.05.1991 № 1023-III. [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1023-12>.
12. Klasyfikacija vydiv ekonomichnoi' dijal'nosti (DK 009:2010) [Elektronnyj resurs] : Nakaz Derzhspozhyvstandartu Ukrai'ny vid 11.10.2010 № 457. — Rezhym dostupu : <http://www.dkrp.gov.ua/info/842>.
13. *Fomin V. I.* Sushhnost' i priznaki klassifikacii uslug / V. I. Fomin // *Vestn. Samar. gos. un-ta.* — 2013. — 4 (102). — S. 126–128.
14. *Klasyfikacija* indyvidual'nogo spozhyvannja za ciljamy: Nacional'na statystychna klasyfikacija. — K. : Derzh. komitet statystyky Ukrai'ny, 2007. — 44 s.
15. Pro finansovi poslugy ta derzhavne reguljuvannja rynkiv finansovyh poslug : Zakon Ukrai'ny vid 12.07.2001 № 2664-III [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
16. *Filosofija* : navch. posib. / I. F. Nadol'nyj, V. P. Andrushhenko, I. V. Bojchenko ta in. ; za red. I. F. Nadol'nogo. — K. : Vikar, 1997. — 584 s.
17. Pro Vseukrai'ns'kyj perepys naseleennja : Zakon Ukrai'ny vid 19.10.2000 № 2058-III [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2058-14>.
18. *Plakyda S. I.* Sutnist' ponjattja "posluga": teoretychni aspekty / S. I. Plakyda // *Innovacijna ekonomika.* — 2013. — № 6. — S. 241–243. — Rezhym dostupu : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/inek_2013_6_58.pdf.
19. *Kuvshinov A. M.* Klassifikacionnye priznaki i vidy uslug v sovremennoj jekonomike // A. M. Kuvshinov, N. A. Cybulevskaja [Elektronnyj resurs]. — Rezhim dostupu : <http://vestnik.uapa.ru/ru-ru/issue/2009/02/06>.